
**Biserica Ortodoxă Română în
fondul Ministerului Cultelor
și Instrucțiunii Publice
(1820–1914)**
Înregistrări arhivistice

**Biserica Ortodoxă
Română în fondul
Ministerului Cultelor
și Instrucțiunii Publice
(1820–1914)**

Înregistrări arhivistice

Editor

Ionuț-Constantin Petcu

Editura MEGA

Cluj-Napoca

2020

ISBN 978-606-020-239-4

Descrierea CIP este disponibilă la Biblioteca Națională a României.

DTP și copertă:
Editura Mega

Redactor:
Iulia Pop

© Editura Mega, 2020

EDITURA MEGA | www.edituramega.ro
e-mail: mega@edituramega.ro

Cuprins

Prefață / **7**

Notă asupra ediției / **9**

Lista inventarelor consultate / **11**

Fond Ministerul Cultelor și Instrucțiunii Publice,
volum I, 1820–1855, inventar 2533 / **13**

Fond Ministerul Cultelor și Instrucțiunii Publice,
volum II, 1856–1863, inventar 2534 / **186**

Fond Ministerul Cultelor și Instrucțiunii Publice,
volum III, 1864–1866, inventar 2535 / **348**

Fond Ministerul Cultelor și Instrucțiunii Publice,
volum IV, 1867–1869, inventar 2536 / **452**

Fond Ministerul Cultelor și Instrucțiunii Publice,
volum V, 1870–1876, inventar 2537 / **531**

Fond Ministerul Cultelor și Instrucțiunii
Publice, 1877–1890, inventar 3348 / **628**

Fond Ministerul Cultelor și Instrucțiunii
Publice, 1891–1892, inventar 3349 / **649**

Fond Ministerul Cultelor și Instrucțiunii Publice,
volum VII, 1893–1900, inventar 2539 / **657**

Fond Ministerul Cultelor și Instrucțiunii Publice,
volum VIII, 1901–1904, inventar 2540 / **674**

Fond Ministerul Cultelor și Instrucțiunii Publice,
volum IX, 1905–1906, inventar 2541 / **681**

Fond Ministerul Cultelor și Instrucțiunii Publice,
volum X, 1907, inventar 2542. / **686**

Fond Ministerul Cultelor și Instrucțiunii Publice,
volum XI, 1908, inventar 2543 / **688**

Fond Ministerul Cultelor și Instrucțiunii Publice,
volum XII, 1909, inventar 2544 / **691**

Fond Ministerul Cultelor și Instrucțiunii Publice,
volum XIII, 1910, inventar 2545 / **697**

Fond Ministerul Cultelor și Instrucțiunii Publice,
volum XIV, 1911, inventar 2546 / **699**

Fond Ministerul Cultelor și Instrucțiunii Publice,
volum XV, 1912, inventar 2547 / **701**

Fond Ministerul Cultelor și Instrucțiunii Publice,
volum XVI, 1913, inventar 2548 / **704**

Fond Ministerul Cultelor și Instrucțiunii Publice,
volum XVII, 1914, inventar 2549 / **707**

Indice localități / **709**

Indice mănăstiri și schituri / **737**

Prefață

Cercetarea istorică se bazează pe analiza serială și în profunzime a surselor primare care furnizează specialistului materialul de care are nevoie pentru a reconstitui trecutul. Ideea poate părea un truism astăzi, când istoriografia ne oferă o cantitate de volume din ce în ce mai dificil de cuantificat, iar asupra chestiunilor metodologice s-au pronunțat generații de istorici, constituiți de foarte multe ori în școli și curente istoriografice.

Credem însă că afirmația rămâne valabilă mai ales într-o epocă în care tentația facilului, a anecdoticului și a succesului rapid pervertește ușor temeiul metodologic.

În acest sens, accesul la surse rămâne o chestiune centrală pentru orice subiect și șantier de cercetare. Instrumentele de lucru, a căror constituire rămâne o prioritate și astăzi în istoriografiile consolidate, intermediază între analiza propriu-zisă și descoperirea izvoarelor.

Eforturile, mult mai ample decât aparențele, ale tânărului istoric Ionuț-Constantin Petcu, au creat printr-o deplină acribie instrumentul de lucru care a luat forma lucrării de față. Fondul arhivistic al Ministerului Cultelor și Instrucțiunii Publice, unul dintre cele mai vaste din bogăția Arhivelor Naționale ale României, cuprinde o cantitate enormă de informații, date necesare studierii unei diversități de teme.

Autorul, care nu este la prima realizare de acest tip, a sistematizat, în paginile de față, referirile cuprinse în generoasa temă a istoriei Bisericii Ortodoxe Române. Documentele și dosarele din cadrul fondului amintit legate de subiect au fost ordonate într-o taxonomie care ușurează de acum înaintea studiilor celor

interesați. Două sunt principiile care au fost avute în vedere. Pe de o parte vizibil de la început este principiul cronologic, iar pe de alta cercetarea a fost sistematică și uniformă.

Lectura lucrării poate părea celor neinițiați dificilă sau poate chiar plictisitoare. În realitate, ea este una captivantă, în primul rând prin imaginea de ansamblu care se configurează treptat, iar în al doilea rând prin atenția față de amănunt și detaliu. Parcurgerea paginilor publicate astăzi este de natură de a inspira noi șantiere de cercetare sau de a completa unele deja puse în operă.

De asemenea, volumul atrage și de data aceasta atenția asupra complexității acestui extraordinar fond arhivistic, Ministerul Cultelor și Instrucțiunii Publice, în măsură să ne surprindă și astăzi.

Realizată sub egida Centrului de studii rome din Facultatea de Istorie a Universității din București, lucrarea *Biserica Ortodoxă Română în fondul Ministerului Cultelor și Instrucțiunii Publice. Înregistrări athivistice* poate va genera un model de bună practică într-un domeniu, acela al instrumentelor istoriografice de lucru, foarte puțin remarcat astăzi în România.

Dr. Alin Ciupală

Notă asupra ediției

Fondul *Ministerul Cultelor și Instrucțiunii Publice* din cadrul Arhivelor Naționale Istorice Centrale (București) reprezintă pentru istoricii de profesie sursa principală pentru cercetarea arhivistică a ortodoxiei românești. Dincolo de datele privitoare la raportul Stat-Biserica ortodoxă, acest fond oferă informații despre organizarea și funcționarea unor Biserici creștine de altă confesiune decât cea ortodoxă (catolică, protestantă), a altor culte (mozaic, musulman), a învățământului românesc (școli primare, gimnazii, licee, universități) și a unor instituții culturale (filarmonici, muzee, teatre).

Selecționarea unităților arhivistice privitoare strict la ortodoxia românească din primele 18 inventare ale acestui fond reprezintă obiectul volumului *Biserica Ortodoxă Română în fondul Ministerului Cultelor și Instrucțiunii Publice (1820–1914). Înregistrări arhivistice*. În cuprinsul acestui volum lectorii pot obține trimiterile necesare pentru cercetarea unor dosare de arhivă privitoare la mănăstiri și biserici din Muntenia și Moldova, la salarizarea personalului bisericesc, la organizarea și funcționarea învățământului teologic și la bisericile ortodoxe românești din Occidentul european.

Cele 18 inventare ale fondului *Ministerului Cultelor și Instrucțiunii Publice* acoperă arcul de timp 1820–1914. Acestea reprezintă capitolele volumului de față într-un sens mai larg al cuvântului. S-a operat în acest mod pentru o utilizare mai facilă la întocmirea buletinelor de comandă în cadrul Arhivelor Naționale Istorice Centrale. Cu aceeași rațiune au fost întocmiți indicii de la finalul volumului: *Indice localități*

și *Indice mănăstiri și schituri*. Fiecare voce din lista indicilor conține numărul și anul unității arhivistice, iar nu pagina volumului. Exemplu:

[Indice mănăstiri și schituri] Tutana (Argeș) 79/1859, 778/1865, 567/1867, 713/1867, 584/1868, 595/1869, 674/1870, 716/1870, 739/1871, 684/1872

u.a. 79/1859 – parte din fond MCIP, volum II, 1856–1863, inventar 2534;

u.a. 778/1865 – parte din fond MCIP, volum III, 1864–1866, inventar 2535;

u.a. 567/1867, 713/1867, 584/1868, 595/1869 – parte din fond MCIP, volum IV, 1867–1869, inventar 2536;

u.a. 674/1870, 716/1870, 739/1871, 684/1872 – parte din fond MCIP, volum V, 1870–1876, inventar 2537.

Pentru finalizarea volumului s-a pus toată grija și atenția, însă nu se exclude posibilitatea unor inexactități și lacune datorate volumului mare de material. Cu toate acestea suntem siguri că prezentul volum va încuraja mult studiile privitoare la istoria modernă a Bisericii Ortodoxe Române.